

noget der klages over, og der have vi en Frugt af Beskyttelsesystemet.

Saa har jeg en lille Bemærkning at gøre til en Udtalelse af Finansministeren i Gaar. Han sagde, da der blev gjort opmærksom paa, at vore Toldsatser vare gaaede op fra at være en lille Del af den samlede Statsindtægt til at være over de  $\frac{4}{5}$ ; at det, at Toldindtægterne voksede i den Grad, var dog et Tegn paa Udvikling. Det lod til at være meget tilfredsstillende for ham, og i en vis Henseende kan det jo se saadan ud, men samtidig udtalte han ogsaa, at det var tilfredsstillende for ham paa den Maade, at netop i de trange Tider, vi have haft i de senere Aar, har man ikke haft nødig at ty til Forhøjelse af de direkte Statskatter paa Hartkorn, paa Formue og Vejlighed, og det var heldigt i disse Aaringer, da Skatterne til Kommunerne vare stegne i meget høj Grad. Det undrede mig nu forresten, at det lod til, som den højtærede Finansminister oversaa, at der netop er et bestemt Forhold, et bestemt Sammenhængsforhold mellem det, at den indirekte Beskatning, Toldbeskatningen, er stegen, og at de direkte Skatter til Kommunerne ere stegne. Det er netop de indirekte Skatters Udredelse, Toldskatternes Udredelse, der har været med til at bringe Arbejdsbefolkningen nedad; ja, i den Grad, at den har drevet flere af dem ind paa Fattigvæsenet; og det er netop det, der har været medvirkende til, at Kommuneskatterne paa Hartkornet, paa Formue og Vejlighed, ere stegne i samme Forhold. Vil man nemlig undersøge, hvad der er Grund til, at Kommuneskatterne ere stegne i den Grad, vil man se — der kan være lokale Forhold til Stede f. Eks. Anlæg af en Jærnbane som der gives Bidrag til, eller Oprettelsen af en ny Skole — at Forhøjelsen særlig er fremkommen paa Grund af Fattigunderstøttelse. Jeg har noget Kendskab til disse kommunale Forhold og kan paapege en Kommune i Sjælland, hvor Fattigskatten i de sidste 10 Aar er stegnet gennemsnitlig med 200 Kr. om Aar; der har været nogen Forskel, det har ikke akkurat været lige meget hvert Aar, men gennemsnitlig 200 Kr. om Aaret til Fattigvæsenet. Det er slet ikke saa ubetydeligt i en mindre Kommune, og ser man ud i Fremtiden, og Udgifterne skulle vokse i samme Forhold, ville de ligefrem ikke blive til at bære. Var det nu ikke klogere, om vi — jeg henstiller det baade til de ærede Medlemmers Villighedsfølelse og til den højtærede Finansminister — i Stedet for at byde disse Arbejdere, som denne indirekte Beskatning har bragt under haardere Raar, end de ellers vilde være, bragt flere ind under Fattigvæsenet — var

det ikke klogere, om vi i Stedet for, at stænke dem Hjælp paa deres gamle Dage, Alderdomsforsørgelse eller Hjælp til Sygekasser, stillede henimod delvis at hæve Afgifterne for de Livsfornødenheder, de skulle bruge, de Livsfornødenheder, som de ikke kunne undvære for at have det nogenlunde. Det var disse saa Bemærkninger, jeg vilde henstille til de ærede Medlemmers Betænkning.

**Schlegel:** Da Tiden er saa langt fremrykket, skal jeg indskrænke mig til meget saa Bemærkninger, foranledigede af de Ytringer, der ere komne fra enkelte Medlemmer om Toldens Betydning i det hele; Opfattelsen deraf maa jo saa Indflydelse paa Bedømmelsen af det foreliggende Toldlovsforslag. De have da ment, at Tolden er uheldig i det hele, uretfærdig og ubillig, og at den særlig er trykkende for den mindre bemidlede Del af Samfundet, og at i hvert Fald Beskyttelse gennem Told er uheldig. Dertil vil jeg blot gøre nogle saa Bemærkninger. Jeg tror, at det ærede 6te Medlem for 1ste Kred. (P. Knudsen) i Gaar begyndte sit Foredrag med at nævne nogle Eksempler paa, at Arbejderne ikke blot beskattes gennem Tolden, men ogsaa paa mange andre Maader. Da det ærede Medlem lagde det Eksempel, han hentede fra Kjøbenhavns Gasværk, til Grund for sine Betragtninger som et efter hans Mening særlig illustrerende og klart Eksempel, vil jeg blot omtale det med nogle saa Ord, fordi jeg tror, at det, at han har et saadant Fejlsyn paa sliq en Sag, ogsaa i høj Grad svækker Betydningen af en hel Del af, hvad han ibrigt har anført. Kjøbenhavns Gasværk, sagde han, udrede for Tiden en Arbejdsløst af omtrent 300,000 Kroner og hare en Indtægt, naar vi regne Renter og Administration med, af omtrent 1,300,000, altsaa over 4 Gange saa meget som Arbejdsløsten udgør. Det er, siger han, en Skat, der lægges paa Arbejderen, idet han ikke faar det fulde Udbytte af sit Arbejde. Dette er imidlertid en saa soleklar Fejltagelse fra hans Side, at jeg ikke ret kan forstaa, at det er muligt, han kan komme med det, naar han i Forvejen har tænkt over Sagen. Kjøbenhavns Kommune ligner jo ikke Udgifterne til sit Gasværk paa de andre Borgere paa den Maade, at den blot søger dækker de Udgifter, det giver; men den benytter tillige Gasværksdriften til at faa en Indtægt, hvorved den dækker sine øvrige Udgifter og det baade til Fattig- og Skolevæsen o. s. v. At Kjøbenhavns Kommune paa den Maade ligner en meget betydelig Sum paa dem af Kjøbenhavns Borgere, som bruge Gas, kan dog ikke siges at gaa ud